ECLI:LV:AT:2018:0227.C32368111.6.L

Lieta Nr.C32368111
SKC-532/2018
Civillietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
L Ē M U M S
Rīgā 2018.gada 27.februārī

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis referents Valerijans Jonikāns
tiesnese Anita Čerņavska
tiesnese Edīte Vernuša

izskatīja rakstveida procesā atbildētāja /pers. B/ pārstāves zvērinātas advokātes Ingas Dūrītes blakus sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 23.oktobra lēmumu, ar kuru noraidīts pieteikums par prasības nodrošinājuma atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. C/ 2011.gada 21.oktobrī cēlusi tiesā prasību pret /pers. D/, /pers. E/, /pers. B/, /pers. F/ un /pers. G/ par dzīvojamās telpas īres un apakšīres līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem, izlikšanu no dzīvojamās telpas un zaudējumu solidāru piedziņu.

[1.1] Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas tiesneses 2011.gada 28.oktobra lēmumu prasība nodrošināta – /pers. E/ aizliegts izīrēt vai iznomāt dzīvokli /adrese A/, jebkurai personai un apķīlāta /pers. D/, /pers. E/, /pers. B/, /pers. F/ un /pers. G/ piederošā kustamā manta, kas atrodas pēc adreses /adrese A/, prasības summas 13 629,51 Ls apmērā.

Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2011.gada 14.decembra lēmumu noraidīts /pers. F/ un /pers. G/ pieteikums par prasības nodrošinājuma atcelšanu un apmierināts /pers. B/ pieteikums, aizstājot prasības nodrošinājuma līdzekli, kas piemērots ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas tiesneses 2011.gada 28.oktobra lēmumu, ar zvērināta tiesu izpildītāja Jura Gehtmana depozīta kontā Nr. /numurs/ Valsts kasē 2011.gada 16.novembrī iemaksātās summas 13 629,51 Ls apķīlājumu.

[1.2] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kā apelācijas instances tiesas 2013.gada 25.septembra spriedumu prasība apmierināta daļēji. Tiesa atzinusi par spēkā neesošu no noslēgšanas brīža 2009.gada 26.martā starp /pers. D/ un /pers. E/ noslēgto dzīvokļa /adrese A/, īres līgumu, 2010.gada 15.oktobrī starp /pers. E/ un /pers. B/ noslēgto dzīvokļa /adrese A/, apakšīres līgumu, 2011.gada 12.augustā starp /pers. E/ un /pers. F/ noslēgto dzīvokļa /adrese A/, apakšīres līgumu; izlikusi /pers. E/ kopā ar visām no viņa atkarīgajām personām un mantām no dzīvokļa /adrese A/; piedzinusi no /pers. D/, /pers. E/ un /pers. B/ par labu /pers. C/ tiesas izdevumus 53,02 Ls no katra; noraidījusi prasību daļā par zaudējumu piedziņu.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 25.novembra papildspriedumu no /pers. C/ piedzīti tiesas izdevumi par labu /pers. D/, /pers. E/ un /pers. B/ 129,35 Ls apmērā katram, un atcelts lietā piemērotais prasības nodrošinājums.

Ar Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016.gada 17.novembra spriedumu Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 25.septembra spriedums atcelts daļā, ar kuru noraidīta prasība par zaudējumu piedziņu, un lieta šajā daļā nodota jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesai. Vienlaikus atcelts 2013.gada 25.novembrī lietā taisītais papildspriedums.

[1.3] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 8.septembra spriedumu prasība daļā par zaudējumu piedziņu apmierināta daļēji. Tiesa nosprieda:

- piedzīt no /pers. D/ par labu /pers. C/ zaudējumus 9066,60 EUR – negūtos ienākumus par laika periodu no 2011.gada 7.janvāra līdz 2011.gada 31.augustam, zaudējumus 5728,48 EUR un tiesas izdevumus 580,13 EUR, kopā 15 375,21 EUR;
- noraidīt /pers. C/ prasību pret /pers. D/ daļā par zaudējumu piedziņu 4597,96 EUR apmērā;
- noraidīt /pers. C/ prasību daļā par zaudējumu piedziņu pret /pers. E/, /pers. B/ un /pers. F/;
- atzīt /pers. C/ tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt likumiskos 6% (sešus) procentus gadā no parāda summas, kas uz sprieduma sagatavošanas brīdi veido 14 795,08 EUR, nosakot, ka procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesaņemto procentu daudzums sasniedz kapitāla lielumu;
- piedzīt no /pers. C/ tiesas izdevumus /pers. E/ un /pers. B/ labā 66,26 EUR apmērā katram;
- piedzīt no /pers. D/ par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 95,57 EUR;
- atcelt prasības nodrošinājumu, kas piemērots ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2011.gada 14.decembra lēmumu daļā, ar kuru nolemts apķīlāt zvērināta tiesu izpildītāja Jura Gehtmana depozīta kontā Nr. /numurs/ Valsts kasē 2011.gada 16.novembrī iemaksāto naudas summu, kas pārsniedz 15 375,21 EUR.

[1.4] Spriedums stājies likumīgā spēkā 2017.gada 19.oktobrī.

[2] Rīgas apgabaltiesā 2017.gada 6.oktobrī saņemts /pers. B/ pārstāves pieteikums par prasības nodrošinājuma atcelšanu.

Pieteikumā norādīts, ka prasība celta par zaudējumu solidāru piedziņu no vairākām personām, tai skaitā no /pers. B/. Līdz ar to uz prasības nodrošināšanas brīdi /pers. B/ bija kopparādnieks un pastāvēja iespēja, ka visa zaudējumu summa var tikt pieprasīta no viņa. Depozītā ieskaitītie un apķīlātie naudas līdzekļi ir /pers. B/ manta un nodrošināja viņa pienākumu segt zaudējumus, ja prasība tiktu apmierināta, un nekādā veidā nav attiecināmi uz /pers. D/ atbildību.

Atbildētājs norāda, ka prasība pret /pers. B/ ir noraidīta, viņš nav atbildīgs par /pers. D/ radītiem zaudējumiem, tāpēc prasības nodrošinājums ir

atceļams pilnībā, jo nav piemērojams sprieduma izpildei prasības apmierinātajā daļā.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 23.oktobra lēmumu pieteikums par prasības nodrošinājuma atcelšanu noraidīts.

Lēmums pamatots ar šādiem motīviem.

[3.1] Lai varētu atcelt sprieduma izpildes nodrošinājumu, nesagaidot sprieduma stāšanos likumīgā spēkā, nepieciešams konstatēt tādus apstākļus, kas norādītu uz to, ka prasības nodrošināšanas nepieciešamība pēc būtības ir atkritusi vai tā var radīt nesamērīgu vai nepamatotu personas tiesību ierobežojumu.

Apstāklis, ka prasība, kas sākotnēji celta par parāda solidāru piedziņu no vairākiem atbildētājiem, ir apmierināta daļā par parāda piedziņu no viena no šiem atbildētājiem, nedod pamatu uzskatīt, ka nepieciešamība pēc prasības nodrošināšanas ir atkritusi un vairs nepastāv.

[3.2] Nevar uzskatīt par nesamērīgu vai par nepamatoti personas tiesības ierobežojošu apstākli, ka ar tiesas spriedumu, ar kuru noraidīta prasība daļā par zaudējumu piedziņu daļā pret atbildētāju /pers. B/, nav atcelts viss lietā piemērotais prasības nodrošinājums, ja apķīlātos naudas līdzekļus iemaksājis vienpersoniski /pers. B/, jo, kā izriet no Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2011.gada 14.decembra lēmuma, pats /pers. B/ ir lūdzis aizstāt lietā piemēroto prasības nodrošināšanas līdzekli – visiem atbildētājiem piederošās kustamās mantas, kas atrodas strīdus nekustamajā īpašumā, apķīlāšanu prasības summas apmērā, ar tiesu izpildītāja depozīta kontā iemaksāto naudas līdzekļu apķīlāšanu. Apmierinot lūgumu par prasības nodrošinājuma līdzekļa aizstāšanu, tiesa ir apķīlājusi tiesu izpildītāja depozīta kontā iemaksātos naudas līdzekļus prasības summas apmērā, nodrošinot prasību kā tādu, nevis tikai prasību daļā pret /pers. B/.

[3.3] Lietā piemērotā prasības nodrošinājuma atcelšana pie apstākļiem, kad prasība nav atzīta par pilnīgi nepamatotu, tādējādi atstājot prasību bez nodrošinājuma, būtu netaisnīga un nesamērīga attiecībā pret prasītāju, kurai ir tiesība paļauties, ka prasības nodrošinājuma līdzeklis dos iespēju saņemt viņas prasījuma apmierinātajā daļā apmierinājumu.

[4] Blakus sūdzībā /pers. B/ pārstāve lūgusi atcelt lēmumu un lietā ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2011.gada 14.decembra lēmumu piemēroto prasības nodrošinājumu.

Blakus sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[4.1] Tiesa nepareizi secinājusi, ka prasības daļēja apmierināšana nedod pamatu prasības nodrošinājuma atcelšanai. Šajā gadījumā būtiski ir izvērtēt prasības priekšmetu un spriedumā izteiktos secinājumus saistībā ar konkrēto atbildētāju /pers. B/.

Sākotnēji prasība tika celta pret visiem atbildētājiem kā solidāriem parādniekiem.

No šāda aspekta tika vērtēts sākotnējais prasības nodrošinājums un tā aizstāšana. Atbilstoši Civillikuma 1670.pantam jebkura atbildētāja mantas apķīlājums nodrošinātu visu prasību, bet tikai pie nosacījuma, ka zaudējumi tiek piedzīti solidāri no visiem atbildētājiem.

Apelācijas un kasācijas instances tiesa atzinušas, ka nav pamata piedzīt zaudējumus no /pers. B/ ne pēc solidāras atbildības principa, ne kā no patstāvīga atbildētāja, tāpēc prasība pret /pers. B/ ir noraidīta, spriedums stājies likumīgā spēkā.

Minētie apstākļi ir pamats prasības nodrošinājuma atcelšanai, jo tie maina lietas faktiskos apstākļus.

[4.2] Lietā nav konstatējams, ka /pers. B/ būtu uzņēmies solidāru atbildību par /pers. D/ saistībām, šādu pienākumu nav noteikusi arī tiesa. Līdz ar to ir nepareizi saglabāt prasības nodrošinājumu pret personu, kurai ar spriedumu nav noteikts pienākums atbildēt par zaudējumiem.

[4.3] Nevar piekrist lēmumā izteiktajam viedoklim, ka /pers. B/ nodrošinājis prasību kā tādu, nevis tikai daļā pret viņu.

Prasības nodrošinājumu nevar vērtēt atrauti no strīda priekšmeta un procesa pusēm. Turklāt šāda prasības nodrošinājuma saglabāšana ir nesamērīgs un nepamatots /pers. B/ tiesību aizskārums.

[5] Augstākajā tiesā saņemti /pers. F/ paskaidrojumi sakarā ar blakus sūdzību, kuros atbildētāja lūgusi sūdzību apmierināt.

Motīvu daļa

[6] Izskatījis blakus sūdzību, Civillietu departaments atzīst, ka tiesas lēmums ir atceļams.

[7] Lieta ir izskatīta apelācijas instances tiesā un spriedums par zaudējumu piedziņu no viena atbildētāja /pers. D/ ir stājies spēkā 2017.gada 19.oktobrī. Ar minēto spriedumu prasība pret /pers. B/ noraidīta, līdz ar to secināms, ka prasība pret viņu celta nepamatoti un viņš nav atbildīgs par prasītājai radītiem zaudējumiem.

Savukārt brīdī, kad tiesa prasību nodrošināja – 2011.gada 28.oktobrī, /pers. B/ bija atbildētāja statusā prasībā par zaudējumu solidāru piedziņu no viņa un pārējiem atbildētājiem. Iemaksājot tiesu izpildītāja depozīta kontā prasības summu ar mērķi aizstāt lietā piemēroto prasības nodrošinājuma līdzekli, atbildētājs izmantoja likumā noteiktās tiesības, uzskatot, ka prasības apmierināšanas gadījumā, no viņa kā solidāra parādnieka var tikt piedzīta visa prasības summa.

Ir norādāms, ka, būdams solidārā parādnieka statusā, /pers. B/, nevarēja lūgt prasības nodrošinājuma līdzekļa aizstāšanu atbilstoši kādai konkrētai uz viņu attiecināmai prasījuma daļai.

[8] Pēc Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 8.septembra sprieduma spēkā stāšanās ir izveidojusies situācija, kad /pers. C/ prasība par zaudējumu piedziņu no /pers. D/ ir nodrošināta ar /pers. B/ tiesu izpildītāja depozīta kontā iemaksātajiem naudas līdzekļiem.

Var piekrist apelācijas instances tiesas secinājumam, ka prasības apmierināšana pret vienu no atbildētājiem, nedod pamatu uzskatīt, ka nepieciešamība pēc prasības nodrošināšanas ir atkritusi un vairs nepastāv, taču konkrētajā gadījumā tiesai bija jāvērtē, vai, neesot solidārai atbildībai, kā to atzinusi pati tiesa, ir samērīgi un pamatoti prasību pret vienu no atbildētājiem nodrošināt ar citas personas naudas līdzekļiem un vai šāds prasības nodrošinājums sasniedz tā mērķi.

Šādā aspektā tiesa pieteikumu par prasības nodrošinājuma atcelšanu nav vērtējusi.

[9] Atbilstoši Civilprocesa likuma 137.panta pirmajai daļai prasības nodrošināšanas mērķis ir iespējamā sprieduma izpilde.

Ņemot vērā, ka zaudējumi piedzīti tikai no /pers. D/, viņam arī spriedums ir jāizpilda. No lietas materiāliem neizriet, ka /pers. B/ būtu uzņēmies pienākumu atbildēt par /pers. D/ saistībām, gluži pretēji, iesniedzot pieteikumu par prasības nodrošinājuma līdzekļa atcelšanu, viņš iebildis šādai situācijai. Līdz ar to, kā atzīst Civillietu departaments, /pers. B/ nevar uzlikt pienākumu ar saviem naudas līdzekļiem nodrošināt pret citu personu vērstu prasījumu vai izpildīt spriedumu, sedzot zaudējumus.

Lietā piemērotā prasības nodrošinājuma līdzekļa saglabāšana pie minētajiem apstākļiem ne tikai pārkāpj /pers. B/ intereses, bet nesasniedz arī

prasības nodrošinājuma mērķi, tādēļ tiesas lēmums ir atceļams un, izlemjot jautājumu pēc būtības, pieteikums par piemērotā prasības nodrošinājuma līdzekļa atcelšanu apmierināms.

[10] Kas attiecas uz apelācijas instances tiesas argumentu, ka „ (..) lietā piemērotā prasības nodrošinājuma atcelšana pie apstākļiem, kad prasība nav atzīta par pilnīgi nepamatotu, tādējādi atstājot prasību bez nodrošinājuma, būtu netaisnīga un nesamērīga attiecībā pret prasītāju, kuram ir tiesība paļauties, ka prasības nodrošinājuma līdzeklis dos iespēju saņemt viņam prasījuma apmierinātajā daļā apmierinājumu", kas pats par sevi, vispārīgi runājot, nav nepareizs, konkrētajā gadījumā tiesa nav ņēmusi vērā, ka prasības nodrošinājumu, ko vēlāk aizstājis naudas apķīlājums, prasītāja panākusi pirmkārt, ceļot nepamatotu prasību par zaudējumu solidāru piedziņu un otrkārt, nepamatoti ceļot prasību tieši pret pieteicēju /pers. B/. Kļūda savu prasījumu izvirzīšanā, tādējādi nepamatoti vēršoties pret citām personām, nevar radīt prasītājai paļāvību uz likumam neatbilstoša, lai arī viņai labvēlīga, rezultāta saglabāšanu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 448.panta pirmās daļas 3.punktu, Augstākā tiesa

nolēma

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 23.oktobra lēmumu atcelt.

Atcelt ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2011.gada 14.decembra lēmumu piemēroto /pers. B/ zvērināta tiesu izpildītāja Jura Gehtmana depozīta kontā Nr. /numurs/ Valsts kasē 2011.gada 16.novembrī iemaksātās naudas summas 13 629,51 LVL apķīlājumu, kas veikts, aizstājot prasības nodrošinājuma līdzekli par kustamas mantas apķīlāšanu atbilstoši Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas tiesneses 2011.gada 28.oktobra lēmumam.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnesis V. Jonikāns

Tiesnese A. Čerņavska

Tiesnese E. Vernuša